

ZÁMER NÁRODNÉHO PROJEKTU OP EVS

na programové obdobie 2014 – 2020

Budovanie a posilnenie
alternatívneho riešenia súdnych
sporov prostredníctvom mediácie
a efektívneho využívania
nástrojov restoratívnej justície
v Slovenskej republike

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Názov národného projektu:

1. Zdôvodnite čo najpodrobnejšie prečo nemôže byť projekt realizovaný prostredníctvom výzvy na predkladanie žiadostí o NFP?

(napr. porovnanie s realizáciou prostredníctvom dopytovo orientovaného projektu vzhľadom na efektívnejší spôsob napĺňania cieľov OP, efektívnejšie a hospodárnejšie využitie finančných prostriedkov)

Zámer národného projektu je vypracovaný v súlade OP EVS a všeobecne platnými dokumentmi schválenými na národnej úrovni. Využitie národného projektu je jediný spôsob dosiahnutia definovaných cieľov vzhľadom na to, že uvedená oblasť (výkon justície) je v zmysle platnej legislatívy výlučnou doménou rezortu spravodlivosti. Daná téma si vyžaduje spoluprácu všetkých subjektov na veľmi vysokej úrovni za stálej koordinácie prijímateľa. Z uvedených dôvodov je realizácia reformného zámeru prostredníctvom národného projektu kľúčová a nevyhnutná.

2. Príslušnosť národného projektu k relevantnej časti operačného programu

Prioritná os	Zefektívnený súdny systém a zvýšená vymáhateľnosť práva
Investičná priorita	Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti VS a verejných služieb na národnej, regionálnej a miestnej úrovni v záujme reforiem lepšej právnej úpravy a dobrej správy.
Špecifický cieľ	Zvýšená kvalita a posilnená nezávislosť súdneho systému
Miesto realizácie projektu (na úrovni kraja)	Celé územie SR
Identifikácia hlavných cieľových skupín (ak relevantné)	Zamestnanci krajských a okresných súdov (t.j. súdne asistentky, VSÚ, tajomníčky, sudcovia), prokurátori, mediátori, Ministerstvo spravodlivosti SR a verejnosť

3. Prijímateľ¹ národného projektu

Dôvod určenia prijímateľa národného projektu ²	Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky je v zmysle § 13 písm. a) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov ústredným orgánom štátnej správy pre súdy a väzenstvo. MS SR je vzhľadom na zákonom vymedzené kompetencie a úlohy jediným vhodným subjektom pre realizáciu aktivít v tejto oblasti. Ministerstvo spravodlivosti
---	--

¹ V tomto dokumente je používaný pojem prijímateľ a žiadateľ. Je to tá istá osoba, no technicky sa žiadateľ stáva prijímateľom až po podpísaní zmluvy o NFP.

² Jednoznačne a stručne zdôvodnite výber prijímateľa NP ako jedinečnej osoby oprávnenej na realizáciu NP (napr. odkaz na platné predpisy, operačný program, národnú stratégiu, ktorá odôvodňuje jedinečnosť prijímateľa NP).

	Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) vedie register mediátorov, register mediačných centier a register vzdelávacích inštitúcií. Do registrov ministerstvo zapisuje údaje v rozsahu podľa zákona č. 420/2004 Z. z. Rezort disponuje potrebnými a skúsenými personálnymi a odbornými kapacitami.
Má prijímateľ osobitné, jedinečné kompetencie na implementáciu aktivít národného projektu priamo zo zákona, osobitných právnych predpisov, resp. je uvedený priamo v príslušnom operačnom programe?	Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky je v zmysle § 13 písm. a) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov ústredným orgánom štátnej správy pre súdy a väzenstvo
Obchodné meno/názov (aj názov sekcie ak relevantné)	Ministerstvo spravodlivosti SR, odbor národných projektov OP EVS
Sídlo	Župné námestie 13, Bratislava
IČO	00166073

4. Partner, ktorý sa bude zúčastňovať realizácie národného projektu (ak relevantné)

Zdôvodnenie potreby partnera národného projektu (ak relevantné) ³	
Kritériá pre výber partnera ⁴	
Má partner monopolné postavenie na implementáciu týchto aktivít? (áno/nie) Ak áno, na akom základe?	
Obchodné meno/názov	
Sídlo	
IČO	

V prípade viacerých partnerov, doplňte údaje za každého partnera.

5. Predpokladaný časový rámec

Dátumy v tabuľke nižšie nie sú záväzné, ale predstavujú vhodný a žiaduci časový rámec pre zabezpečenie procesov, vedúcich k realizácii národného projektu.

Dátum vyhlásenia vyzvania vo formáte Mesiac/Rok	11/2019
Uveďte plánovaný štvrtrok podpísania zmluvy o NFP s prijímateľom	1. štvrtrok 2020

³ Uveďte dôvody pre výber partnerov (ekonomickí, sociálni, profesijní...). Odôvodnite dôvody vylúčenia akejkoľvek tretej strany ako potenciálneho realizátora.

⁴ Uveďte, na základe akých kritérií bol partner vybraný, alebo ak boli zverejnené, uveďte odkaz na internetovú stránku, kde sú dostupné. Ako kritérium pre výber - určenie partnera môže byť tiež uvedená predchádzajúca spolupráca žiadateľa s partnerom, ktorá bude náležite opísaná a odôvodnená, avšak nejde o spoluprácu, ktorá by v prípade verejných prostriedkov spadala pod pôsobnosť zákona o VO.

Uved'te plánovaný štvrťrok spustenia realizácie projektu	1. štvrťrok 2020
Predpokladaná doba realizácie projektu v mesiacoch	24

6. Finančný rámec

Alokácia na vyzvanie (zdroj EÚ a ŠR)	1 200 000,- Eur
Celkové oprávnené výdavky projektu	1 200 000,- Eur
Vlastné zdroje prijímateľa	0,00 Eur

7. Východiskový stav

- a. Uved'te východiskové dokumenty na regionálnej, národnej a európskej úrovni, ktoré priamo súvisia s realizáciou NP:
Zákon č. 420/2004 Z.z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov, Stratégia podpory rozvoja mediácie v trestných veciach, zákon č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediačných úradníkoch, zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok, Odporúčanie č. R (99) 19 o mediácii v trestných veciach, Odporúčanie Rec (2000) 22 o zdokonaľovaní implementácie európskych pravidiel o alternatívnych trestoch a opatreniach;
- b. Uved'te predchádzajúce výstupy z dostupných analýz, na ktoré nadväzuje navrhovaný zámer NP (štatistiky, analýzy, štúdie,...):
- Štúdia slovenského prostredia v oblasti využívanie ADR, Informačné príručky o mediácii, Analýza zverejnená v odbornom časopise v roku 2018 - Mediácia ako súčasť profesie probačného a mediačného úradníka. Justičná revue. Ročník 70. Vydanie č. 8-9. str. 916. Vydalo MS SR. ISSN 1335-6461;
Z uvedenej analýzy vyplývajú odporúčania pre prax, ktoré:
 - poukazujú na nesystémové kroky v oblasti prijímania nového probačného a mediačného úradníka a absencie odborného vzdelávania v oblasti trestnej mediácie v priebehu adaptačného procesu,
 - navrhujú možné riešenia v oblasti odborného vzdelávania trestných mediátorov,
 - poukazujú na nutnosť preskúšania z odborných vedomostí a komunikačných zručností prostredníctvom prípadovej situácie tak, aby bol probačný a mediačný úradník po uplynutí skúšobnej doby pripravený na erudovaný výkon trestnej mediácie,
 - odporúčajú po obsahovej a vecnej stránke rozpracovať oblasť trestnej mediácie do takej podoby, aby existovali systémové kroky a činnosti v oblasti vzdelávania a preskúšavania trestných mediátorov s cieľom posilniť garanciu profesionality probačného a mediačného úradníka.
- Zverejnené v roku 2017 - Probation in Europe. Slovak Republic. CEP, Confederation of European Probation. Netherlands. ISBN/EAN: 978-90-820804-0-7;
Výstupom štúdie je zhodnotenie situácie v oblasti výkonu trestnej probácie a mediácie v Slovenskej republike, kde na podklade štatistických ukazovateľov je identifikovaný nepomer nápadu prípadov probácie a mediácie a počtu probačných a mediačných úradníkov. Konštatuje sa, že počet probačných a mediačných

úradníkov je výrazne poddimenzovaný pričom navyše absentuje systém odborného vzdelávania a preverovania vedomostí.

- Zverejnené v roku 2015 - Analýza komparácie civilnej a trestnej mediácie s akcentom na restoratívnu justíciu, ktorá bola publikovaná v *Magister Officiorum*, Ročník V., Jún/2015. ISSN: 1338-5569. Odborný časopis Učenej právnickej spoločnosti;
Samotná analýza má viacero výstupov založených na komparácií procesu civilnej a trestnej mediácie z pohľadu obsahu, cieľa a účastníkov a legislatívnych nárokov na funkciu civilný a trestný mediátor. V analýze sa navrhuje, aby Ministerstvo spravodlivosti SR upravilo osobitné zákonné predpoklady na činnosť trestného mediátora a túto oblasť zverilo výlučne osobám, ktoré spĺňajú takto nastavené kompetenčné a odborné atribúty mediátora. V odporúčaní pre prax sa konštatuje, že je nevyhnutné prijať opatrenia, ktoré obmedzia možnosti výkonu trestnej mediácie osobám bez špecializovaného vzdelávania a odborného preskúšania. Súčasne sa odporúča prehodnotenie legislatívnej úpravy (zákon č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediačných úradníkoch) s cieľom určiť jasné kritéria pre výkon trestnej mediácie. Výsledky analýzy poukázali na tú skutočnosť, že riešenie konfliktov prostredníctvom trestnej mediácie má v podmienkach Slovenskej republiky regresný charakter pričom za rozhodné faktory tohto stavu označila nedostatočnú legislatívnu úpravu v oblasti vzdelávania trestných mediátorov (probačných a mediačných úradníkov).
- Záverečná správa zo 17. júla 2009 z projektu „Podpora ďalšieho zvyšovania súdnych kapacít v oblasti trestných vecí“, číslo projektu 2006/018 – 175.06.01, SK06/IB/JH/02/TL (Prechodný fond 2006 UIBF 2006);
Výstupy projektu obsiahnuté v Záverečnej správe možno pre oblasť trestnej probácie a mediácie zhrnúť do nasledovných odporúčaní pre túto oblasť:
 - nastaviť systém probácie a mediácie spôsobom, ktorý eliminuje činnosť probačných a mediačných úradníkov v bežnej praxi tak, aby neboli poverovaní úlohami, ktoré svojou povahou nespádajú do výkonu probácie a mediácie,
 - založiť dvojúrovňovú organizačnú štruktúru na národnej úrovni tak, aby bola založená na princípe miestnych jednotiek a tým by mohla stimulovať miestne iniciatívy, zrealizovať nastavenie funkcií (profilov) špecializujúcich sa na alternatívy v rámci každej profesionálnej inštitúcie,
 - oddeliť funkciu probačného úradníka od mediačného úradníka,
 - zabezpečiť prijatie nevyhnutných legislatívnych zmien k plneniu týchto odporúčaní.
- c. Uved'te, na ktoré z ukončených a prebiehajúcich národných projektov⁵ zámer NP priamo nadväzuje, v čom je navrhovaný NP od nich odlišný a ako sú v ňom zohľadnené výsledky/dopady predchádzajúcich NP (ak relevantné):
- V oblasti mediácie momentálne legislatívne regulovanej zákonom č. 420/2004 Z.z. o mediácii (ďalej tiež aj „civilná mediácia“) sa nadväzuje na projekt „Posilnenie

⁵ V prípade ak je to relevantné, uved'te aj ukončené národné projekty z programového obdobia 2007-2013.

prístupu k justícii na Slovensku," ktorý sa realizoval na základe bilaterálnej spolupráce medzi Ministerstvom spravodlivosti SR a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska. Cieľom projektu bolo poskytnutie pomoci pri zavedení alternatívneho riešenia sporov formou mediácie do slovenského právneho poriadku, jeho výsledkom bola príprava návrhu zákona o mediácii v civilných a obchodných veciach. Aktuálny NP projekt vychádza priamo zo zákona o mediácii a jeho cieľom je informovanie verejnosti o mediácii priamo získaním reálnej skúsenosti vo forme využitia mediácie ako alternatívneho súdneho riešenia sporou. Nakoľko výsledkom predchádzajúceho projektu bolo prijatie zákona o mediácii, ktorý bol medzičasom dotknutý viacerými novelizáciami, aktuálny projekt zohľadní všetky legislatívne zmeny a zohľadní aktuálny právny rámec. Z dôvodu vytvorenia funkcie koordinátora odstráni aktuálny projekt niektoré nedostatky predchádzajúceho projektu, spočívajúce najmä v nedostatočnej koordinovanosti postupov jednotlivých subjektov, ktoré sa projektu zúčastňovali. Vyčlenením prostriedkov na realizáciu mediácie, ktorá bude pre účastníkov v čase realizácie projektu bezplatná, sa vytvorí predpoklad pre možnosť overenia prínosu mediácie s cieľom zefektívniť prácu súdov.

- V oblasti mediácie, ktorá je legislatívne vymedzená v zákone 550/2003 Z. z. o probačných a mediačných úradníkoch (ďalej tiež „trestná mediácia“), projekt priamo nadväzuje na ukončený projekt „Podpora ďalšieho zvyšovania súdnych kapacít v oblasti trestných vecí“, číslo projektu 2006/018 – 175.06.01, SK06/IB/JH/02/TL. Uvedený projekt sa realizoval v rokoch 2006 až 2009, kde partnerom za členský štát bolo Federálne ministerstvo spravodlivosti Belgicka (FDJ). Konečným prijímateľom projektu bolo Ministerstvo spravodlivosti SR. V záverečnej správe projektu sa konštatuje, že jeho primárnym cieľom je pokračujúca podpora pri posilňovaní súdnych kapacít v oblasti trestných vecí. Išlo predovšetkým o posilnenie probačnej a mediačnej služby na Slovensku, ktorá by mala viesť k zníženiu zaťaženia súdov a zvýšeniu efektívnosti slovenského súdnictva. Špecifickým cieľom bolo ďalšie vylepšenie výsledkov získaných v predchádzajúcom období, hlavne v oblasti vzdelávania, využitie nových nástrojov, ako sú spoločenské sankcie a restoratívna justícia v slovenskej praxi a propagácia mediácie a probácie pre širšiu verejnosť na Slovensku. Projektový návrh TWL 2006 „Ďalšia podpora k posilneniu kapacít súdnictva v oblasti trestných vecí“ v záverečnej správe identifikoval „najzávažnejšie zlepšenia, ktoré sa majú zaviesť do slovenského systému“ z pohľadu konečného prijímateľa. Ich zoznam bol nasledovný:

- hľadať možnosti pre oddelenie probačnej práce od mediačnej práce v trestných veciach kvôli ich kontradiktórnemu charakteru
- zabezpečovať zvýšenú akceptáciu inštitútu probácie a mediácie prokurátormi a sudcami na Slovensku, ktorí sú „relatívne konzervatívni pri využívaní tohto nástroja“
- zabezpečovať rozšírenie probačnej a mediačnej služby na všetky stupne trestného konania – počínajúc na najnižšej úrovni – polície, pokračujúc trestným vyšetrovaním prokuratúry, súdmi a nakoniec dosiahnutím fázy výkonu vo väzniciach.

Cieľom národného projektu v oblasti trestnej mediácii bude priame nadviazanie na výstupy a odporúčania záverečnej správy z ukončeného projektu, v oblasti trestnej mediácie. Ide o analýzu a pilotnú verifikáciu možnosti aplikácie trestnej mediácie na lokálnej a regionálnej úrovni tak, aby mediáciu vykonával probačný a mediačný úradník – špecialista pre trestnú mediáciu. Čiže cieľom je dosiahnuť taký stav, aby

trestná mediácia bola oddelená od probácie, aby jedna a tá istá osoba nevykonávala probačnú a súčasne aj mediačnú činnosť.

- d. Popíšte problémové a prioritné oblasti, ktoré rieši zámer národného projektu. (Zoznam známych problémov, ktoré vyplývajú zo súčasného stavu a je potrebné ich riešiť):

Nevytvorené podmienky na postúpenie sporu, ktoré sú ustanovené zákonom - súdy by mali mať počas konania možnosť postúpiť spor na mediáciu, ako aj možnosť väčšieho využívania mediácie po porade s účastníkmi konania a s ich súhlasom.

Povedomie o finančnej náročnosti mediácie - finančná podpora pre osoby, ktoré sa usilujú o mediáciu, zvyšuje dopyt po mediácii. Finančnou podporou mediácie sa tiež odstráni neochota vyskúšať mediáciu z dôvodu nedôvery voči výsledku alebo voči mediácii ako takej

Nedostatočná podpora zo strany súdov pri presadzovaní mediácie - nepresvedčivé informácie poskytované súdom práve pre oblasť využitia mediácie

Propagácia mediácie - propagácia mediácie poukazovaním na jej nízku cenu, najmä v porovnaní s vysokými trovami konania. Informovanosť verejnosti o mimosúdnom riešení sporov je minimálna, ba priam žiadna. Mala by existovať väčšia miera spolupráce medzi súdmi a mediátormi

V súčasnosti jeden probačný a mediačný úradník zabezpečuje výkon inštitútov probácie aj mediácie. Je potrebné tieto inštitúty probácie a mediácie od seba oddeliť a to z dôvodu ich kontradiktórneho charakteru tak, aby trestnú mediáciu vykonával len špecialista pre trestnú mediáciu (probačný a mediačný úradník).

Nastavenie systemizácie (určenie) počtu probačných a mediačných úradníkov na lokálnej a regionálnej úrovni tak, aby nedochádzalo k ich sústavnému preťažovaniu vo vzťahu k prideleným prípadom probácie a mediácie, (určenie maximálneho počtu trestných mediácii a probácii).

Trestnú mediáciu vykonávajú aj probační a mediační úradníci, ktorí neboli riadne vyškolení na výkon tejto činnosti. Preto je potrebné vyriešiť oblasť vzdelávania pre trestnú mediáciu tak, aby mediáciu mohol vykonávať len probačný a mediačný úradník – špecialista, ktorý absolvoval vzdelávanie a bola preverená jeho spôsobilosť vykonávať túto činnosť.

Propagácia trestnej mediácie vo vzťahu k prokuratúre, súdom na lokálnej a regionálnej úrovni, najmä v oblastiach, kde sa tento druh odklonu využíva skôr sporadicky, resp. vôbec.

- e. Popíšte administratívnu, finančnú a prevádzkovú kapacitu žiadateľa a partnera (v prípade, že v projekte je zapojený aj partner):

Na základe dobrých skúseností z predchádzajúcich projektov bude v záujme zabezpečenia kvalifikovaného riadenia projektu vytvorený projektový tím (projektový manažér, finančný manažér, asistent projektu) zložený z interných zamestnancov MS SR, ktorý bude doplnený o pozíciu manažéra pre monitorovanie a manažéra pre verejné obstarávanie, ktorí budú pracovať pre MS SR na dohodu o vykonaní práce (prípadne dohodu o pracovnej činnosti). Projektovým manažérom bude interný zamestnanec MS SR, konkrétne pracovník Odboru implementácie projektov, ktorý bude zabezpečovať celkové riadenie projektu. Zároveň bude zabezpečovať komunikáciu s Riadiacim orgánom, kontrolovať činnosť konzultantov pracujúcich na základe dohody o vykonaní práce a kvalitu výstupov projektu. Finančné riadenie, ktoré zahŕňa najmä vypracovanie žiadostí o platbu, kontrolu čerpania rozpočtu projektu a jeho súladu s účtovnými

dokladmi, bude zabezpečené finančným manažérom. Podklady pre potreby výkazníctva a úhrady výdavkov vzniknutých v súvislosti s realizáciou projektu bude spracovávať mzdový účtovník. Administratívna a logistická podpora všetkým členom projektového tímu bude poskytovaná asistentom projektového tímu. Monitorovanie projektu bude zabezpečené manažérom pre monitorovanie. Celý projektový manažment bude prebiehať v súlade so všeobecnými princípmi projektového riadenia (napr. PRINCE2) adaptovanými na špecifiká OP EVS.

Na zabezpečenie implementácie projektov OP EVS v rezorte spravodlivosti bol vytvorený s účinnosťou od 1. apríla 2015 nový organizačný útvar – Referát projektov Operačného programu Efektívna verejná správa, ktorý sa dňa 19.04.2018 stal Odbor projektov Operačného programu Efektívna verejná správa a dňa 1.12.2018 sa transformoval na Sekciu koordinácie projektov s Odborom implementácie projektov. Odbor implementácie projektov zabezpečuje realizáciu projektov po ich vecnej a administratívnej stránke a poskytuje súčinnosť na tento účel príslušným organizáciám, ktoré participujú na realizácii OP EVS v rámci jeho prioritnej osi 2.

Pre zabezpečenie koordinácie vykonávaných civilných mediácií mediátormi a koordináciu ostatných zapojených subjektov (cieľových skupín, najmä sudcov a administratívnych pracovníkov justície) a koordináciu vytvorenia inovovaného zoznamu (registra) mediátorov bude vytvorená funkcia Manažér pre koordináciu, ktorý bude interným zamestnancom MSSR a zároveň budú vytvorené dva odborné tímy zložené z expertov z oblasti a to odborný tím zameraný na civilnú mediáciu a odborný tím zameraný na trestnú mediáciu.

Zamestnanci (odborné kapacity) pracujúci na 100% v projekte budú mať k dispozícii počítačové vybavenie, spotrebný materiál, kancelársky priestor, zariadenie kancelárskeho priestoru plne hrazené z rozpočtu národného projektu. Spotrebný tovar a materiál, určený pre potreby administrácie, riadenia, implementácie, koordinácie a podporných aktivít NP bude taktiež hrazený z projektu ako aj nájom kancelárskeho priestoru.

8. Vysvetlite hlavné ciele NP (stručne):

Národný projekt sa zameriava prednostne na mediáciu v civilnej a trestnej oblasti, kde sa javí ako možné a účelné, aby sa strany sporu pokúsili o zmier mediáciou. Mediácia v civilnej oblasti sa javí ako najvhodnejšia najmä z dôvodov:

- hlavnou zásadou mediácie je zachovať vzťah medzi sporovými stranami,
- sporové strany dokážu samé prevziať zodpovednosť za výsledok,
- vykonávaním mediácie sa posilní procesný inštitút zmierovacieho konania, čo prispeje k zrýchleniu súdneho konania,
- mediáciou vykonávanou prostredníctvom mediátorov sa vo významnej miere odbremenia súdy od úkonov vykonávaných v rámci predbežného prejednávania sporu – zmierovacieho konania, najmä v prípadoch tzv. konfliktov hodnôt, vzťahov a záujmov, kde sa v súdnom konaní rieši zástupný problém a aj po jeho autoritatívnom vyriešení súdom v danom spore je veľký predpoklad vzniku iného sporu v budúcnosti.
- sudcovia a vyšší súdni úradníci sa špecializujú vo svojom odbore a mediácia by im mohla umožniť ďalej sa profilovať v oblasti mediácie, nakoľko znalosť metódy mediácie a súvisiacich soft skills zabezpečí lepšie

vedenie sporových strán (účastníkov konania) k zmieru samotným sudcom, najmä v prípadoch tzv. konfliktov informácií, kedy je súdne konanie iniciované na základe nesprávnych alebo neúplných informácií sporových strán (najmä v prípadoch, ak strany nie sú zastúpené právnymi zástupcami).

V podmienkach Slovenskej republiky sa výkon trestnej mediácie a probácie odlišuje od iných členských štátov v krajinách Európskej únie, a to nielen organizáciou probačných a mediačných úradníkov, no najmä neinvazívnym počtom ukladaných alternatívnych riešení sporov, ktorý poukazuje nato, že v súčasnom práve a aplikačnej praxi na Slovensku sa nevenuje oblasti využívania ADR náležitá pozornosť.

- EÚ a jej odporúčania a smernice poukazujú na množstvo výhod pri využívaní ADR v oblasti trestného práva, pretože vedú k čiastočnej eliminácii preťažnosti súdov a nahrádzajú nástroje represívnej trestnej politiky alternatívnymi sankciami a opatreniami preventívneho charakteru.
- V systéme alternatívnych trestov existuje reálny predpoklad, že páchatelia sú spôsobilí na akceptáciu uvedeného odklonu a pod pozitívnym vplyvom systému restoratívnej justície nebudú páchať ďalšiu trestnú činnosť.
- Obvinení sú aktívne subjekty participujúce pri odstraňovaní následkov, ktoré spôsobili svojím nezákonným správaním. Uloženie sankcie nespojenej s odňatím slobody je možné chápať ako prejav dôvery zo strany štátu a snahu o pomoc páchatelovi pri resocializácii a reintegrácii v spoločnosti.
- Výsledok procesu uplatnenia restoratívnej justície pri riešení následku trestného činu je charakteristický tým, že všetky dotknuté osoby majú pocit zapojenia sa do spoluvytvárania výsledku pri mediácii a majú možnosť ho svojím aktívnym zapojením ovplyvniť a stotožniť sa s ním.
- Medzinárodné dokumenty EÚ od všetkých členských štátov vyžadujú, aby podporovali mediáciu v trestných veciach a aby zabezpečili, že akákoľvek dohoda medzi obeťou a páchatelom dosiahnutá v procese mediácie v trestných veciach bude vzatá do úvahy.
- Odporúčanie č. (2008) 11 týkajúce sa európskych pravidiel pre mladistvých páchatelov, subjektov sankcií a opatrení uvádza, že mediácia alebo iné restoratívne prostriedky by mali byť odporúčané vo všetkých štádiách, resp. v prípadoch zaoberajúcich sa mladistvými páchatelmi ako prvotná reakcia na spáchaný trestný čin.
- V aplikačnej praxi neustále badať určitý konzervativizmus orgánov činných v trestnom konaní a súdov, napriek tomu, že právna úprava pozná pomerne dosť možností alternatívneho vyriešenia trestných vecí, čo pre štát by predstavovalo značnú finančnú úsporu, pretože výkon alternatívnych trestov je spojený s oveľa nižšími nákladmi pre štát z hľadiska efektívnosti a hospodárnosti.

Cieľom národného projektu je zvýšenie povedomia o ADR v civilnej a trestnej oblasti zo strany sudcov, prokurátorov, súdnych úradníkov a širšej verejnosti a zároveň posilnenie prístupu k aplikovaniu alternatívnych sankcií v praxi. Výsledným efektom bude predloženie reformy s návrhom inštitucionálneho riešenia a zabezpečenia činnosti

efektívnejšieho využívania ADR v podmienkach Slovenskej republiky. V projekte sa plánuje otestovanie dvoch hypotéz, ktorými by sa malo zabezpečiť lepšie aplikovanie alternatívneho riešenia sporov na Slovensku a to prostredníctvom pilotného zabezpečenie poskytovania služieb mediátorov zdarma pre verejnosť a pilotného zavedenia špecialistu pre oblasť trestnej mediácie.

Špecifickým cieľom pilotného využívania mediátora ako služby verejnosti je zistiť, či neplatená mediácia má vplyv na jej zvýšené využívanie v praxi, pričom v projekte sa predpokladá zazmluvniť dvoch mediátorov na každý kraj. Konajúci sudca poskytne pred otvorením pojednávania (resp. v rámci predbežného prejednania sporu) účastníkom konania informáciu o možnostiach a výhodách mimosúdneho riešenia predmetu ich sporu poukázaním na rýchlosť dosiahnutého riešenia i úsporu trov konania (pri späťvzati návrhu, prípadne pri schválení zmieru súdom). Konajúci sudca vyzve účastníkov konania, či sa chcú pokúsiť vyriešiť predmet ich sporu zmierom v konaní pred súdom, alebo sa pokúsia vyriešiť predmet sporu mimosúdne – mediáciou. Osloví obidve strany s možnosťou platenej mediácie alebo mediácie hradenej z projektu.

Špecifickým cieľom tohto projektu je vytvorenie funkcie pilotného probačného a mediačného úradníka s pomenovaním „špecialista pre oblasť trestnej mediácie“ slúžiacej na overenie inovatívneho systému v praxi slovenského alternatívneho riešenia súdnych sporov. Probačia a trestná mediácia majú byť v zmysle odporúčaní chápané ako dve odlišné pracovné metódy zaoberajúce sa trestnými činmi. Počas projektu dôjde k oddeleniu probácie od trestnej mediácie na lokálnej úrovni v presne stanovenom období a bude realizovaná prostredníctvom špecialistu pre trestnú mediáciu, ale taktiež aj probačným a mediačným úradníkom, ktorý bude mať pozastavený nápad v oblasti probácie úplne alebo čiastočne.

Ďalším špecifickým cieľom projektu je analýza súčasného stavu využívania ADR, identifikácia dôvodov ich slabého využívania na Slovensku v porovnaní s inými krajinami EÚ a predstavenie návrhov, ktoré by zvýšili aplikáciu ADR v slovenskom justičnom systéme. Po zavedení návrhov do praxe sa predpokladá pokles podaní na súd, skrátenie súdneho konania, zníženie nákladov na súdne konanie, väčšia spokojnosť sporových strán (nižší nápad), zvýšenie kvality mediácie a informovanosti o mediácii. V trestnej oblasti sa po zavedení návrhov do praxe predpokladá zvýšenie povedomia o možnostiach a výhodách aplikácie inštitútoch ADR príslušných orgánov presadzovania práva a tým aj ich zvýšené využívanie v trestnom procese. Uvedené povedie k zníženiu nápadu trestných vecí na strane súdov, čo môže mať pozitívny vplyv na rýchlosť súdneho konania. V neposlednom rade zvýšenie využívania inštitútov ADR prispeje k nevyhnutnej individualizácii ukladaných trestov pre konkrétnych páchatel'ov, čo má významný vplyv na znižovanie recidívy páchatel'ov.

9. Očakávaný stav a merateľné ciele

V tejto časti popíšte očakávané výsledky projektu s konkrétnym prínosom vo vzťahu k rozvoju oblasti pokrytej operačným programom a zrealizovaniu aktivít. V tabuľke nižšie uveďte projektové ukazovatele a iné údaje. Projektové ukazovatele musia byť definované tak, aby odrážali výstupy/výsledky projektu a predstavovali kvantifikáciu toho, čo sa realizáciou aktivít za požadované výdavky dosiahne.⁶

Cieľ národného projektu	Merateľný ukazovateľ	Indikatívna cieľová hodnota	Aktivita projektu	Súvisiaci programový ukazovateľ ⁷
Vytváranie podmienok pre vykonávanie a efektívnejšie využívanie ADR	P0409 Počet sudcov, ktorí sa zúčastnili vzdelávacích činností	60	Aktivita 2: Vzdelávanie v oblasti využívania alternatívneho riešenia sporov prostredníctvom mediácie a využívanie odklonov s akcentom na restoratívno st' v súdnom systéme na Slovensku	N/A
Vytváranie podmienok pre vykonávanie a efektívnejšie využívanie ADR	P0587 Počet zrealizovaných hodnotení, analýz a štúdií	4	Aktivita 1: Komplexná analýza ADR na Slovensku - výskum Aktivita 3: Pilotné zabezpečenie poskytovani a služieb mediátorov zdarma pre verejnosť	N/A

⁶ V odôvodnených prípadoch sa uvedená tabuľka nevyplní, pričom je nevyhnutné do tejto časti uviesť podrobné a jasné zdôvodnenie, prečo nie je možné uviesť požadované údaje.

⁷ Národný projekt by mal obsahovať minimálne jeden relevantný projektový ukazovateľ, ktorý sa agreguje do programového ukazovateľa. Pri ostatných projektových ukazovateľoch sa uvedie N/A.

Vytváranie podmienok pre vykonávanie a efektívnejšie využívanie ADR	P0890 Počet návrhov na legislatívne zmeny za účelom zefektívnenia VS	2	Aktivita 1: Komplexná analýza ADR na Slovensku - výskum	
Vytváranie podmienok pre vykonávanie a efektívnejšie využívanie ADR	P0719 Počet zavedených inovovaných procesov	1	Aktivita 1: Komplexná analýza ADR na Slovensku - výskum	
Vytváranie podmienok pre vykonávanie a efektívnejšie využívanie ADR	P0178 Počet koncepčných, analytických a metodických materiálov	2	Aktivita 1: Komplexná analýza ADR na Slovensku – výskum Aktivita 4: Pilotné zavedenie špecialistu pre oblasť trestnej mediácie	
Vytváranie podmienok pre vykonávanie a efektívnejšie využívanie ADR	P0595 Počet zrealizovaných školení, kurzov, seminárov a iných vzdelávacích aktivít	11	Aktivita 2: Vzdelávanie v oblasti využívania alternatívneho riešenia sporov prostredníctvom mediácie a využívanie odklonov s akcentom na restoratívno sť v súdnom systéme na Slovensku	N/A

Vytváranie podmienok pre vykonávanie a efektívnejšie využívanie ADR	P0309 Počet sudcov, ktorí implementovali nástroje ADR	30	Aktivita 3: Pilotné zabezpečenie poskytovaní a služieb mediátorov zdarma pre verejnosť Aktivita 4: Pilotné zavedenie špecialistu pre oblasť trestnej mediácie	R0068 Počet sudcov, ktorí implementovali nástroje ADR
---	---	----	--	---

Iné údaje, ktorými je možné sledovať napĺňanie cieľov národného projektu (ak relevantné)

Cieľ národného projektu	Ukazovateľ	Indikatívna cieľová hodnota	Aktivita projektu	
Zvýšenie dopytu po mediácii, zvýšenie občianskej participácie na riešení sporu	Počet uskutočnených mediačných hodín	3500	Aktivita 3: Pilotné zabezpečenie poskytovaní a služieb mediátorov zdarma pre verejnosť	

V prípade viacerých merateľných ukazovateľov, doplňte údaje za každý merateľný ukazovateľ.

10. Bližší popis merateľných ukazovateľov.⁸

Predmetná časť sa týka projektových ukazovateľov	
Názov merateľného ukazovateľa ⁹	Počet sudcov, ktorí sa zúčastnili vzdelávacích činností
Akým spôsobom sa budú získavať dáta?	Prezenčné listiny

Predmetná časť sa týka projektových ukazovateľov
--

⁸ V odôvodnených prípadoch sa uvedená tabuľka nevyplňa, pričom je nevyhnutné do tejto časti uviesť podrobné a jasné zdôvodnenie, prečo nie je možné uviesť požadované údaje.

⁹ V prípade viacerých merateľných ukazovateľov, doplňte tabuľku za každý merateľný ukazovateľ.

Názov merateľného ukazovateľa ¹⁰	Počet návrhov na legislatívne zmeny za účelom zefektívnenia VS
Akým spôsobom sa budú získavať dáta?	Odporúčané návrhy k zmene právnych predpisov s cieľom dosiahnutia cieľov projektu.

Predmetná časť sa týka projektových ukazovateľov	
Názov merateľného ukazovateľa ¹¹	Počet zavedených inovovaných procesov
Akým spôsobom sa budú získavať dáta?	Výstupy z interdisciplinárnej platformy odborníkov zaoberajúcich sa ADR za účelom zhodnotenia súčasného stavu a zberu vedeckých poznatkov, ale aj praktických odporúčaní

Predmetná časť sa týka projektových ukazovateľov	
Názov merateľného ukazovateľa ¹²	Počet koncepčných, analytických a metodických materiálov
Akým spôsobom sa budú získavať dáta?	Metódy a nástroje kvalitatívno-quantitatívneho výskumu - zber dát

Predmetná časť sa týka projektových ukazovateľov	
Názov merateľného ukazovateľa ¹³	Počet sudcov, ktorí implementovali nástroje ADR
Akým spôsobom sa budú získavať dáta?	Analytické dáta zo súdov

Predmetná časť sa týka projektových ukazovateľov	
Názov merateľného ukazovateľa ¹⁴	Počet zrealizovaných hodnotení, analýz a štúdií
Akým spôsobom sa budú získavať dáta?	Metódy a nástroje kvalitatívno-quantitatívneho výskumu - zber dát, pozorovanie, dotazník a interview (hlbkový rozhovor) a následná komparácia, analýza a syntéza získaných vstupov

Predmetná časť sa týka projektových ukazovateľov	
--	--

¹⁰ V prípade viacerých merateľných ukazovateľov, doplňte tabuľku za každý merateľný ukazovateľ.

¹¹ V prípade viacerých merateľných ukazovateľov, doplňte tabuľku za každý merateľný ukazovateľ.

¹² V prípade viacerých merateľných ukazovateľov, doplňte tabuľku za každý merateľný ukazovateľ.

¹³ V prípade viacerých merateľných ukazovateľov, doplňte tabuľku za každý merateľný ukazovateľ.

¹⁴ V prípade viacerých merateľných ukazovateľov, doplňte tabuľku za každý merateľný ukazovateľ.

Názov merateľného ukazovateľa ¹⁵	Počet zrealizovaných školení, kurzov, seminárov a iných vzdelávacích aktivít
Akým spôsobom sa budú získavať dáta?	Prezenčné listiny, uskutočnené vzdelávacie aktivity

V prípade viacerých merateľných ukazovateľov, doplňte údaje za každý z nich.

11. Očakávané dopady

Zoznam prínosov a prípadných iných dopadov, ktoré sa dajú očakávať pre jednotlivé cieľové skupiny		
Dopady	Cieľová skupina (ak relevantné)	Počet ¹⁶
Odbremenenie súdov snahou o riešenie sporov formou mediácie	Zamestnanci krajských a okresných súdov	40 - 60
Odbremenenie súdov od prípadov v trestnom konaní formou trestnej mediácie	Súdne asistentky, súdne tajomníčky, VSÚ, sudcovia	200*
Finančné výhody pri riešení sporu formou mediácie, zlepšenie prístupu k spravodlivosti pre občanov, zvýšenie občianskej participácie na riešení sporu	Verejnosť	-
Odbremenenie súdov od prípadov v trestnom konaní formou trestnej mediácie	Prokurátori	16
Podnecovanie potenciálu mediácie zo strany sudcov	Mediátori	100
Vytvorenie legislatívnych návrhov zmien	Ministerstvo spravodlivosti SR	1

V prípade viacerých cieľových skupín, doplňte dopady na každú z nich.

*Očakáva sa, že 200 prípadov ročne v rámci 6 OS zapojených v projekte pôjde v prípravnej fáze na mediáciu a tým sa odbremení súd a jeho zamestnanci.

12. Aktivity

a) Uveďte detailnejší popis aktivít.

Aktivita 1 – Komplexná analýza ADR na Slovensku - výskum

¹⁵ V prípade viacerých merateľných ukazovateľov, doplňte tabuľku za každý merateľný ukazovateľ.

¹⁶ Ak nie je možné uviesť početnosť cieľovej skupiny, uveďte do tejto časti zdôvodnenie.

Aktivita 1 predstavuje jadro projektu a jej realizácia bude prebiehať počas celého trvania projektu. Ide o výskumnú časť projektu pozostávajúcu z hĺbkovej štúdie využívania ADR v slovenskom prostredí, z identifikovania príčin ich nedostatočného využívania a z vytvorenia odporúčaní k riešeniu identifikovaných nedostatkov. Hlavným výstupom tohto výskumu bude komplexné zmapovanie súčasného stavu a príprava návrhov na zlepšenie využívania ADR v slovenskej praxi. Ďalším výstupom bude návrh zmien legislatívnej úpravy a vypracovanie odbornej publikácie pre súdy, prokuratúru aj širokú verejnosť s príkladmi dobrej praxe. V aktivite 1 sa budú využívať metódy a nástroje kvalitatívno-kvantitatívneho výskumu, akými sú najmä zber dát, pozorovanie, dotazník a interview (hĺbkový rozhovor) a následná komparácia, analýza a syntéza získaných vstupov. Aktivita 1 bude členená do 4 realizačných podaktivít.

Výstupy:

P0587 Počet zrealizovaných hodnotení, analýz a štúdií – 3

- Vytvorenie analýz mapujúcich využívanie ADR na Slovensku (1ks v trestnej a 1ks civilnej mediácii) – 2 ks
- Vytvorenie odbornej publikácie – jednotnej štúdie výskumu civilnej mediácie a probačnej a mediačnej služby SR, ktorá bude obsahovať komplexné výsledky výskumu – 1 ks

P0178 Počet koncepčných, analytických a metodických materiálov - 1

- Vytvorenie metodiky výberu prípadov vhodných k aplikácii ADR zo strany sudcu – 1 ks

P0890 Počet návrhov na legislatívne zmeny za účelom zefektívnenia VS – 2

- Vytvorenie návrhu legislatívnej úpravy

Každý z 2 legislatívnych návrhov bude obsahovať návrh legislatívy v príslušnej oblasti (civilnej a trestnej), ktorou by sa do právneho poriadku a aplikačnej praxe implementovali riešenia zadané počas činnosti v projekte. Predpokladá sa teda, že jedným návrhom bude návrh zákona, ktorým sa mení z. 420/2004 Z. z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony a druhým návrh zákona o probačnej a mediačnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

P0719 Počet zavedených inovovaných procesov – 1

- Vytvorenie inovatívneho registra mediátorov – 1 ks

Podaktivity aktivity 1:

Podaktivita 1 – zmapovanie súčasného stavu

Podaktivita 1 pozostáva zo zberu údajov zo slovenského prostredia ale aj zo zahraničia prostredníctvom verejne dostupných informácií, právnych dokumentov SR a EÚ,

odporúčaní Rady Európy, štatistických dát MS SR a jeho organizácií, empirickej metódy interview s odborníkmi zo skúmanej oblasti z vedeckého prostredia a od odbornej verejnosti na rôznych fórach.

V oblasti mediácie v civilnom práve sa budú získavať informácie o využívaní mediácie štátnymi orgánmi a subjektmi, ktorým táto povinnosť vyplýva priamo zo zákona, alebo je upravená právnym predpisom, ktorým sa pri výkone svojej činnosti riadia (súdy, ÚPSVaR, Centrum právnej pomoci, mediátori, subjekty ARS, a pod.), ďalej o registrácii mediátorov, registrovaných mediátoroch, mediačných centrách a organizáciách, ktoré poskytujú vzdelávanie mediátorov. Výskumný tím analyzuje vnútroštátne právo a jeho súlad s transponovanou smernicou o mediácii (Smernica 2008/52/ES z 21. mája 2008 o určitých aspektoch mediácie o občianskych a obchodných veciach).

Súčasťou podaktivity bude zorganizovanie úvodnej konferencie v Omšeni, slúžiacej k predstaveniu zámeru projektu a jednotlivých aktivít pre odbornú verejnosť formou panelovej diskusie s vybranými odborníkmi, auditóriom z prostredia justície a odbornej verejnosti. Predpokladané trvanie podaktivity sú 3 mesiace.

Podaktivita 2 – zhodnotenie súčasného stavu

Podaktivita 2 pozostáva z analyticko-syntetického posúdenia získaných údajov podaktivitou 1 vrátane zhodnotenia a analýzy súčasnej platnej legislatívy. Zahŕňa vypracovanie dvoch ucelených celkov analýzy mapujúcej situáciu využívania ADR na Slovensku. Dva ucelené celky sú odôvodnené odlišnými mechanizmami aplikácie dvoch oblastí mediácie, ktoré bude národný projekt zahŕňať a to mediácie podľa zákona o mediácii a mediácie podľa zákona o probačných a mediačných úradníkoch. Hoci metodologický základ postupu mediátora majú obe tieto oblasti približne rovnaký, pre správnu analýzu je nevyhnutné mapovanie a analyzovanie na základe odlišných kritérií. Analýzy budú vypracovávať odborné tímy pre trestnú mediáciu a pre civilnú mediáciu.

V rámci podaktivity sa uskutoční vedecká rozprava „Aplikácia alternatívnych prístupov v justícii na Slovensku I.“ na akademickej pôde. Jej cieľom bude vytvoriť interdisciplinárnu platformu odborníkov zaoberajúcich sa ADR za účelom zhodnotenia súčasného stavu a zberu vedeckých poznatkov, ale aj praktických odporúčaní, ktoré budú tvoriť podklad pre formovanie inovovaných návrhov a bude možné ich zapracovať ako odporúčania na zefektívnenie využívania ADR do projektovej štúdie. Navyše doterajšími projektmi v oblasti mediácie bolo potvrdené, že pre úspešnosť efektívneho využitia mediácie ako nástroja zníženia preťaženia súdov je potrebné propagovať mediáciu medzi odbornou verejnosťou a práve vedecká rozprava bude priestorom pre získanie relevantných názorov odbornej verejnosti.

Súčasťou podaktivity na zhodnotenie súčasného stavu budú aj zahraničné pracovné cesty odborného tímu do Českej republiky (ďalej len „ČR“) s cieľom získania relevantných poznatkov o fungovaní systému v ČR a konzultácie so zástupcami Probačnej a mediačnej služby ČR (ďalej len „PMS ČR“) o systéme vzdelávania, výchovných programoch, personálnom obsadení a pracovnej náplni probačného a mediačného úradníka v PMS ČR.

Predpokladané trvanie podaktivity sú 4 mesiace.

Podaktivita 3 - návrhy zlepšenia súčasného stavu

V zmysle čiastkových výsledkov a výstupov predchádzajúcich podaktivít aktivity 1 sa podaktivite 3 rozpracujú jednotlivé postupy na zlepšenie preskúmaného stavu. Dá sa predpokladať, že na dosiahnutie tohto cieľa bude potrebné spracovať návrh v oblasti vzdelávania, špecializácie a profesionalizácie probačných a mediačných úradníkov, ktorý doposiaľ neexistuje v prezentovanej podobe. Tieto návrhy, ktoré budú predstavovať inovatívny model priekopníckeho fungovania ADR v oblasti trestnej a civilnej, zároveň budú neoddeliteľnou súčasťou systémových opatrení, ktoré sú nevyhnutné pre prax, pričom budú determinované novovytvorenou koncepciou, ktorá vychádza z európskych štandardov a požiadaviek EÚ a Rady Európy.

Vzhľadom na to, že doteraz nebol realizovaný ucelený prieskum merania efektivity civilnej mediácie, budú výsledky získané z prieskumov realizovaných počas projektu dôležité z dlhodobého hľadiska. Na základe týchto výsledkov bude možné spracovať metodiky pre jednotlivé oblasti práva v mediácii. Tiež sa očakáva, že prieskum realizovaný počas obdobia trvania projektu pomôže odpovedať na otázku, či civilná mediácia má alebo nemá byť súdom nariadená, a či má byť hradená z verejných zdrojov alebo priamo stranami sporu, o čom diskutujú odborníci na celom svete. Tieto výsledky sa premietnu aj do činnosti pracovnej skupiny zriadenej na MS SR (odborný tím projektu), ktorá sa bude zaoberať systémom poskytovania mediácie v SR z pohľadu legislatívy ako aj možnými návrhmi v oblasti inštitucionalizácie mediácie v legislatívnej oblasti.

Jedným z možných návrhov na zlepšenie aktuálneho stavu by mohol byť návrh na zavedenie inštitútu „prvé stretnutie u mediátora“ v rámci civilnej mediácie, ktorý sa bude v rámci projektu testovať v aktivite 3. Je potrebné v čo najväčšej miere motivovať strany sporu k tomu, aby mali záujem svoj spor riešiť pomocou mediátora. V prípadoch ak sa súdne konanie začalo, tento inštitút by mohol slúžiť na podporu strán sporu v zmierlivom riešení, čím by mohol sa posilniť procesný inštitút zmierovacieho konania súdu pomocou mediátora, osoby oprávnenej v zmysle zákona na mimosúdne riešenie sporu a tak by došlo k naplneniu zmyslu zákona o mediácii, ktorý vníma civilnú mediáciu ako podporu súdnemu systému. Tiež sa očakáva, že zavedením tohto inštitútu by sa zvýšila občianska participácia na riešení sporov a to práve vstupom do mediácie. Občan, vstupom do mediácie, preberá na seba zodpovednosť za riešenie daného problému a neponecháva riešenie a zodpovednosť za výsledok na inej autorite. V prípade uzavretia mediačnej dohody dôjde k merateľnému úbytku súdnych konaní medzi tými istými účastníkmi, k zrýchleniu súdneho konania a odrazí sa to aj na kvalite vzťahov účastníkov sporu.

Zároveň sa v podaktivite 3 vypracuje metodika výberu prípadov vhodných k aplikácii ADR zo strany sudcu – tzv. diagnostika prípadov mediácie pre sudcov. Na základe metodiky (dotazníka) bude sudca vedieť veľmi jednoducho vyhodnotiť, či je prípad vhodný na mediáciu. Dotazník bude zohľadňovať rámcové podmienky, vhodnosť sporu na mediáciu, výhody mediácie pre daný spor, či podmienky týkajúce sa ochoty strán zúčastniť sa mediácie. Dotazník bude obsahovať aj interpretáciu výsledkov. Súčasťou

tejto podaktivity bude zber údajov za účelom zmeny (inovácie) registra mediátorov, vedeného MSSR tak, aby boli mediátori v registri prehľadným spôsobom vyhľadateľní podľa viacerých kritérií (príslušnosti k súdom, špecializácie mediátora, jazykových znalostí a pod...).

V oblasti aplikačného potenciálu alternatívnych prístupov v trestnej justícii sa predpokladá, že sa skúmaním zistí, či by v podmienkach Slovenskej republiky bolo vhodné akceptovať následné odporúčania na zlepšenie súčasného stavu a to:

- spracovať koncepciu rozvoja probácie a mediácie na Slovensku,
- prehodnotiť optimalizáciu počtu probačných a mediačných úradníkov,
- vypracovať systém vzdelávania probačných a mediačných úradníkov,
- nastaviť rámce kompetencií a štandardy na výkon činnosti probačných a mediačných úradníkov, nastaviť vzdelávacie štandardy na zvyšovanie profesionality probačných a mediačných úradníkov v rámci adaptačného a kompetenčného vzdelávania, v projekte implementovať inovatívny model diferenciacie pozície probačný úradník/mediačný úradník,
- vyčleniť výkon probácie a mediácie v rámci existujúceho systému resp. pristúpiť k vypracovaniu návrhu k odčleneniu probačnej a mediačnej služby od sústavy súdov, zvýšiť a zefektívniť spoluprácu probačných a mediačných úradníkov so sudcami a prokurátormi, UPSVAR, ZVJS, neziskovým sektorom,
- nastaviť štatistické ukazovatele tak, aby pri voľbe alternatívneho prístupu v trestnej veci nebola vec z hľadiska časového vnímaná ako reštančná resp. neukončená, ale aby sa na zvolený postup hľadelo ako na implementáciu požiadaviek EÚ a úsporu nákladov štátu (zmena metodiky evidencie a kvantifikáciu úspor nákladov štátu na jedného väzňa),
- znížiť administratívnu záťaž pri voľbe alternatívnych prístupov a ukladaní alternatívnych trestov a aké legislatívne zmeny je k tomu potrebné vykonať.

Súčasťou podaktivity bude zorganizovanie vedeckej rozpravy „Aplikácia alternatívnych prístupov v justícii na Slovensku II.“ na akademickej pôde, ktorá bude tiež slúžiť na propagáciu projektu odbornej a širokej verejnosti. Ide o pokračovanie vedeckej rozpravy v rámci podaktivity 2, kde sa plánuje nadväzovať vo vedeckej diskusii o najlepšom nastavení systému tak, aby sa zlepšilo uplatňovanie ADR v slovenskej justícii.

V rámci tejto podaktivity projektu bude uskutočnená taktiež konzultácia so zástupcami medzinárodnej organizácie probačných služieb CEP (*Confederation of European Probation*) k získanému poznatkovému fondu a vhodnosti identifikovaných riešení v kontexte európskeho priestoru a „best practices“ v iných členských štátoch CEP, aby nastavené zlepšenia boli čo najefektívnejšie.

Aktivita 1 sa v tejto podaktivite projektu bude prelínať s aktivitami 2, 3 a 4 – realizácia zážitkových workshopov pre sudcov a prokurátorov, zavedenie neplatených mediácií pre verejnosť a zavedenie špecialistu pre oblasť trestnej mediácie. Predpokladané trvanie podaktivity je 5 mesiacov.

Podaktivita 4 – vytvorenie jednotnej štúdie

Podaktivita 4 je záverečnou podaktivitou aktivity 1 a pozostáva z vytvorenia jednotnej výskumnej štúdie mapujúcej súčasnú situáciu využívania alternatívneho riešenia sporov prostredníctvom mediácie a aplikovania alternatívnych sankcií na Slovensku, vrátane návrhov na zlepšenia danej situácie. Výsledkom projektových aktivít bude vypracovanie štúdie - návrh reformy probačnej a mediačnej služby v trestnej oblasti a mediácie v civilnej oblasti. Záverom tejto fázy je súčasne príprava legislatívnych návrhov k zmene relevantných právnych predpisov v tejto oblasti. Vytvorenie štúdie bude zhrnutím celej aktivity 1, všetkých jej predchádzajúcich troch podaktivít. Štúdia bude komplexná, oba pracovné tímy ju vypracujú spoločne za trestnú mediáciu aj za civilnú mediáciu.

V závere podaktivity projektu bude zrealizovaná aj 2-dňová „Medzinárodná vedecká konferencia o ADR“ s účasťou slovenských a zahraničných expertov so zameraním na teóriu, výskum a vzdelávanie v mediácii, rodinnú mediáciu, trestnú mediáciu a tiež na aplikačné oblasti mediácie. Medzi pozvanými hosťami budú najmä slovenskí a zahraniční mediátori a sudcovia. Cieľom medzinárodnej konferencie bude upriamiť akademickú diskusiu na rôzne problémové oblasti uplatňovania mediácie ako nástroja alternatívneho riešenia sporov, predstaviť rôzne modely vzdelávania mediátorov a sudcov, advokátov a ostatných profesií, predmetom činnosti ktorých je podieľanie sa na riešení sporov v rámci súdneho konania a ich efektívne využitie v praxi ako aj medzinárodná výmena poznatkov a skúseností získaných pri riešení sporov práve alternatívnou metódou. Snahou konferencie je otvorenie interdisciplinárnej diskusie „Reflexie mediácie na Slovensku a vo svete“ s odporúčením ďalších teoretických výskumov a aplikácií v praxi aj na základe získaných poznatkov z projektu. Je možné očakávať, že nosnými témami budú skúsenosti z aplikácie zákona o mediácii, využívanie mediácie v praxi a vytváranie podmienok pre prístup občanov k mimosúdnyim metódam riešení sporov. Na konferencii budú prezentované jednotlivé výstupy a záverečné zhrnutie všetkých aktivít projektu. Na rozdiel od vedeckých rozpráv „Aplikácia alternatívnych prístupov v justícii na Slovensku I. a II. konferencia nebude slúžiť na získanie nových informácií ale na odprezentovanie záverov výskumu a propagáciu projektu.

Predpokladané trvanie podaktivity je 12 mesiacov.

Aktivita 2: Vzdelávanie v oblasti využívania alternatívneho riešenia sporov prostredníctvom mediácie a využívania odklonov s akcentom na restoratívnosť v súdnom systéme na Slovensku

Aktivita 2 bude prebiehať v úvodnej časti implementácie projektu a bude zameraná na vzdelávanie odbornej verejnosti, primárne sudcov a vyšších súdnych úradníkov v oblasti využívania alternatívneho riešenia sporov prostredníctvom mediácie a využívania odklonov s akcentom na restoratívnosť v súdnom systéme na Slovensku. Aktivita sa bude deliť na dva tematické celky a to na vzdelávanie v oblasti civilnej mediácie a na vzdelávanie v oblasti trestnej mediácie.

Nehmotné výsledky a dopady tejto aktivity projektu sa odzrkadlia v nadobudnutých vedomostiach a zručnostiach cieľovej skupiny, pričom udržiavanie ich kvality sa zabezpečí neustálym dopĺňaním najnovších vedomostí v oblasti ADR. Predpokladané trvanie aktivity 2 je 12 mesiacov.

Tematické celky vzdelávania:

Tematický celok 1 – Zážitkový workshop pre sudcov a prokurátorov zameraný na prístup/zaobchádzanie/komunikáciu s páchatel'om trestnej činnosti

Tematický celok 1 predstavuje zážitkový workshop pre sudcov a prokurátorov zameraný na prístup, zaobchádzanie a komunikáciu s páchatel'om trestnej činnosti, ktorý bude prebiehať vo všetkých 8 krajoch SR.

Zo štatistických údajov vyplýva, že súčasná rozhodovacia prax súdov je zaťažená prílišnou rigiditou a schematickosťou a to najmä v tých prípadoch, v ktorých je s ohľadom na charakter trestnej činnosti a osobnosť páchatel'a možné ukladať niektorú z dostupných alternatívnych sankcií. V prípadoch menej závažných trestných činov je veľmi často ukladanou sankciou podmienený trest odňatia slobody, ktorého ukladanie má najdlhšiu históriu. Opakom toho sú alternatívne sankcie uvádzané do praxe rekodifikáciou trestných kódexov v súlade so smerovaním EÚ. Napriek ich výhodám sú opomínané a ich ukladanie je skôr výnimočné. Je zrejmé, že žiaduci efekt, aby rozhodovacia prax súdov hľadala ideálnu mieru spravodlivosti nezávisí len od dostupnosti širokej palety trestných sankcií ale aj od jadra spravodlivého rozhodovania a ukladania primeraného trestu, ktoré spočíva predovšetkým v osobách autorít súdov (resp. prokurátorov), v ich oboznámení sa a prístupe k meritu prípadov aj osobám páchatel'ov, vhodne zvolenej komunikácii a v neposlednom rade v dôslednom zvážení a prepojení všetkých individuálnych okolností prípadu s primeranou sankciou a podmienkami jej výkonu.

Cieľom vzdelávaco-zážitkového workshopu pre sudcov a prokurátorov je poukázať na prvok humanizácie trestnej justície pri štandardizovaných rozhodovacích procesoch s dôrazom na individuálny prístup k páchatel'om trestnej činnosti a obetiam.

Tento cieľ sa má dosiahnuť interaktívnou účasťou sudcov a prokurátorov na workshope, ktorý bude rozdelený do dvoch častí:

1. úvodná teoreticko-vzdelávacia,
2. zážitkovo-motivačná.

Úvodná teoreticko-vzdelávacia časť workshopu bude zameraná na stručný prehľad všetkých dostupných alternatívnych sankcií s akcentom na ich špecifiká vo vzťahu k jednotlivým kategóriám trestných činov, osobám páchatel'ov v súčasných podmienkach ich výkonu, ako aj významu a potenciálu probačných a mediačných úradníkov v procese šetrenia prípadu a ukladania sankcie. Za aktívnej spätnej väzby účastníkov workshopu bude možné na konkrétnych prípadoch demonštrovať vhodnosť, či nevhodnosť uloženia alternatívnej sankcie. V teoretickom vstupe budú tiež zvýraznené súčasné nedostatky právnej úpravy týkajúce sa výkonu činností probačných a mediačných úradníkov v spolupráci so súdom spolu s návrhmi na legislatívne zmeny. Zvýšená pozornosť sa bude venovať možnostiam čo najširšieho zapojenia celej spoločnosti do procesu resocializácie a reintegrácie páchatel'ov trestnej činnosti do riadneho života. Celá vzdelávacia časť workshopu bude dopĺňaná interaktívnou

diskusiou s účastníkmi a brainstormingom s cieľom vytipovať čo najlepšie modely spolupráce a vyhodnocovacích a rozhodovacích procesov jednotlivých predstaviteľov justície.

Zážitkovo-motivačná časť workshopu bude zameraná na prácu s postojmi, prístupom, hodnotami, komplexným chápaním svojej úlohy, empatickým prístupom, či spôsobom komunikácie sudcov a prokurátorov vo vzťahu k páchatel'om trestnej činnosti v záujme uloženia spravodlivej sankcie a dosiahnutia čo najúčinnnejšieho výchovného vplyvu pri čo najväčšom znížení rizika vedľajších spoločenských škôd na odsúdených a ich blízkych osôb počas výkonu trestnej sankcie. Základnou formou práce s účastníkmi workshopu v tejto časti je metóda systemických konštelácií, ktorá pracuje so základnými systémami tvoriacimi funkčný celok (rodina, firma, ale napr. aj justičný, štátny, či iný systém) využívajúc ich vnútorné prvky a dynamiku. Účastníci zážitkovo-motivačnej časti workshopu by počas konštelačných modelových situácií mali identifikovať a pochopiť účinok skrytých príčin či podmienených sklonov osobnosti ku konkrétnemu druhu správania či reakcií. Predovšetkým by však mali obsiahnuť poznatok ako rozoznať základné tendencie a reakcie ľudskej psychiky v negatívnom spoločenskom a morálnom kontexte, dokázať ich identifikovať a následne zvoliť najvhodnejšie riešenie.

V konečnom dôsledku cieľom workshopu je ponúknuť účastníkom nový uhol pohľadu na humanizáciu výkonu v danej funkcii sudcu či prokurátora, posilnenie individuálneho prístupu pri rozhodovaní, vyhýbanie sa schematickému ukladaniu sankcií a voľba najprimeranejšieho trestnoprávneho riešenia konkrétnej situácie s ohľadom na individualizáciu trestu na konkrétneho páchatel'a.

V kontexte uvedeného workshopu táto metóda môže umožniť účastníkom lepšie pochopiť situáciu páchatel'a trestnej činnosti, primeranejšie vnímať skryté príčiny spáchanej trestnej činnosti, voliť individuálny prístup a jednotlivo aj vo vzájomnej súvzťažnosti hodnotiť jednotlivé okolnosti prípadu a záverom ukladať tú najprimeranejšiu sankciu, ktorá má mať efektívny resocializačný účinok.

Výstupy:

P0595 Počet zrealizovaných školení, kurzov, seminárov a iných vzdelávacích aktivít - 8

- Zážitkový workshop pre sudcov a prokurátorov zameraný na prístup/zaobchádzanie/komunikáciu s páchatel'om trestnej činnosti – 8 ks

P0409 Počet sudcov, ktorí sa zúčastnili vzdelávacích činností – 30 osôb

Tematický celok 2 – Odborné vzdelávanie sudcov v oblasti mediácie

Odborné vzdelávanie sudcov v oblasti mediácie sa uskutoční na troch miestach (v každom regióne jedno) a bude sa skladať z dvoch častí. Prvá časť bude zameraná na detailnejšie vzdelávanie v mediácii a v súvisiacich odborných témach – teóriu konfliktov, aktívne počúvanie, mediačné techniky, príklady dobrej praxe. Táto časť bude tiež zameraná na základné princípy mediácie, priebeh mediácie a tiež na mediáciu a jej miesto v súdnych pojednávaniach, problematické aspekty prvého stretnutia

s mediátorom. Odborné vzdelávanie sa zároveň bude zaoberať sociálno-psychologickými charakteristikami prístupu mediátora vo vzťahu k výsledku mediácie, komparáciami právnej úpravy mediácie, mediátormi v rodiacej sa interdisciplinárnej spolupráce a inými špecifikami mediácie. Súčasťou bude diskusia o metodike výberu prípadov na mediáciu, výstupoch z mediácie a spôsoboch motivácie strán k využitiu mediácie.

Druhá časť vzdelávania bude formou zážitkovej konferencie z dôvodu, že podstata mediácie spočíva najmä v komunikačných zručnostiach a v práci s konkrétnymi sporovými stranami. Teoretické informácie sú v takejto oblasti podstatné, avšak nemenej dôležitá je osobná skúsenosť a táto sa dá nasimulovať na kazuistikách v prípadových štúdiách. Všeobecne je moderným trendom práve zážitkové vzdelávanie, pretože je preukázané, že absolventi majú hlbšie a najmä trvalejšie vedomosti v porovnaní s tradičným teoretickým prístupom.

Výstupy:

P0595 Počet zrealizovaných školení, kurzov, seminárov a iných vzdelávacích aktivít - 3

- Vzdelávanie pre sudcov v oblasti civilnej mediácie, teórii konfliktov, komunikácii a simulácia prípadových štúdií 3 ks

P0409 Počet sudcov, ktorí sa zúčastnili vzdelávacích činností – 30 osôb

Aktivita 3: Pilotné zabezpečenie poskytovania služieb mediátorov zdarma pre verejnosť

Aktivita 3 zavádza pilotné využívanie mediátora ako službu verejnosti, ktorej cieľom je zistiť, či neplatená mediácia má vplyv na jej zvýšené využívanie v praxi, pričom v projekte sa predpokladá zazmluvniť dvoch mediátorov na každý kraj. Mediátori budú vybraní na základe verejného obstarávania, ktoré sa plánuje realizovať v štvrtom štvrtroku roku 2019.

V procese implementácie projektu sa bude testovať využívanie mediátora ako služby verejnosti realizovanú po začatí súdneho konania so zameraním na adresné odporúčanie mediácie sudcami pred otvorením pojednávania (resp. v rámci predbežného prejednávania sporu). Konajúci sudca poskytne účastníkom konania informáciu o možnostiach a výhodách mimosúdneho riešenia predmetu ich sporu poukázaním na rýchlosť dosiahnutého riešenia i úsporu trov konania (pri späťvzatí návrhu, prípadne pri schválení zmieru súdom). Konajúci sudca vyzve účastníkov konania, či sa chcú pokúsiť vyriešiť predmet ich sporu zmierom v konaní pred súdom, alebo sa pokúsia vyriešiť predmet sporu mimosúdne – mediáciou. Osloví obidve strany s možnosťou platenej mediácie alebo mediácie hradenej z projektu. Následne sa sporové strany rozhodnú, o ktorú mediáciu prejavia záujem, a sudca bude kontaktovať prijímateľa projektu so žiadosťou o zabezpečenie vhodného mediátora. Pokiaľ účastníci konania oznámia konajúcemu sudcovi, že sa pokúsia vyriešiť predmet konania mimosúdne – mediáciou, spravidla súd nepreruší konanie, ale pojednávanie odročí buď na neurčito (a poskytne účastníkom primeranú lehotu na informovanie súdu o výsledku

mediácie), alebo odročí na ďalší vhodný termín (nie kratší ako 4 týždne). Dovtedy účastníci sporu môžu uzatvoriť medzi sebou dohodu o riešení sporu mediáciou, vybrať mediátora, uskutočniť mediačné stretnutie, resp. uzatvoriť dohodu o mediácii. Po uplynutí lehoty na informovanie súdu o výsledku mediácie (pri odročení pojednávania na neurčito), resp. na ďalšom pojednávaní (pri odročení pojednávania na konkrétny termín) sú účastníci konania povinní informovať o tom, či sa zúčastnili na mediácii, s akým výsledkom sa skončila. Pokiaľ účastníci konania oznámia súdu, že nevyriešili predmet sporu mimosúdne, pokračuje súd v konaní ďalej nariadením dokazovania vo veci. Pokiaľ účastníci konania oznámia súdu, že vyriešili predmet sporu mimosúdne mediáciou, môže súd na ďalšom pojednávaní schváliť zmier medzi účastníkmi.

Text navrhnutý účastníkmi sporu musí zodpovedať zákonným požiadavkám, pričom okrem predmetu sporu sa účastníci konania musia dohodnúť aj o znášaní trov konania. V praxi sa často stávajú prípady, keď účastníci konania uzatvoria dohodu o mediácii, ktorá spĺňa zákonné podmienky a môže ju súd schváliť, no v záujme hospodárnosti konania sa sporové strany (príp. ich právni zástupcovia) už nechcú zúčastňovať na ďalšom pojednávaní. Sporové strany veľakrát zhodne žiadajú o schválenie dohody zmierom bez ich účasti na pojednávaní. Uzatvorená dohoda o mediácii dáva možnosť akceptovať túto požiadavku a to z dôvodu, že mediátor z hľadiska svojej odbornej starostlivosti zabezpečuje, že uzatvorená dohoda rešpektuje prejavy strán, tieto sú zohľadnené, mediátor pri uzatváraní dohody o začatí mediácie má povinnosť overiť identifikačné údaje strán (zistiť totožnosť) a teda môže garantovať, že aj Dohodu o mediácii uzatvorili strany sporu. Súd môže schváliť takúto dohodu i bez osobnej účasti sporových strán na pojednávaní, t. j. bez prerokovania na pojednávaní. V prípade, ak je výsledkom Dohody o mediácii vyčerpaný predmet sporu, súd konanie na základe späťvzatia žaloby aktívne legitimovanej sporovej strany zastaví. V tomto prípade by mal sudca zvážiť skutočnosť, že dohoda bola uzatvorená v mediácii a prihliadnuť na dohodu o hradení trov konania resp. náhrade trov konania, prípadne zohľadniť túto skutočnosť ako dôvod hodný osobitného zreteľa a náhradu trov konania nepriznať.

V projekte sa zároveň počíta s vytvorením funkcie „Manažéra pre koordináciu mediácie“, ktorý bude mať dohľad nad všetkými aktivitami a podaktivitami projektu v časti ADR civilná oblasť. Hlavná činnosť bude zameraná na prípravu a následnú realizáciu aktivity 3 – zabezpečenie poskytovania služieb mediátorov zdarma pre verejnosť v prípadoch, kedy je vedené vo veci súdne konanie. Úlohou koordinátora mediátorov bude koordinovať pridelovanie prípadov mediátorovi, vysúťaženému pre daný kraj a zabezpečiť dohľad nad prípadom a dodržiavaním zmluvných podmienok zo strany mediátora. Koordinátor bude viesť štatistiky pridelovania prípadov súdmi, ako aj úspešnosti zazmluvnených mediátorov. V rámci aktivity 1 podaktivity 3 bude spolupracovať na inovácii registra mediátorov a tiež s expertným tímom a školiteľmi.

Predpokladá sa, že vysúťažení mediátori vykonajú cca 3500 mediačných hodín čo je približne 350 mediácií. Mediátor predloží MS SR odpis dohody o začatí mediácie a bude informovať priebežne manažéra pre koordináciu o dohodách, ktoré vznikli ako výsledok mediácie zúčastnených osôb, vždy po uzatvorení dohody najneskôr do 10 dní od jej uzatvorenia. Manažér pre koordináciu osloví každého klienta, ktorý sa zúčastnil procesu mediácie, so žiadosťou o vyplnenie formulára spokojnosti s poskytnutými službami v rámci mediácie jeho problému. Mediátor na požiadanie manažéra pre koordináciu

mediácií poskytne MS SR písomnú záverečnú správu obsahujúcu súpis všetkých prípadov, stručný popis riešených problémov a ich výsledok a to aj v prípade ak klienti dohodu neuzavrú.

V tejto aktivite pilotného využívania mediátora ako služby verejnosti sa testovaním tejto služby očakáva získanie relevantných informácií, z ktorých bude možné vyhodnotiť podľa záverov analýzy informácií získavaných počas tejto testovacej aktivity, či skutočnosť, že by bola mediácia za určitých podmienok poskytovaná bezplatne, by zvýšilo dopyt po mediácii v takej miere, že by úspora zaťaženia súdov a administratívy súdov odôvodňovala vynaloženie prostriedkov zo štátneho rozpočtu na podporu bezplatnej mediácie dlhodobou cestou zmeny podmienok poskytovania bezplatnej mediácie (legislatívne zmeny).

Predpokladané trvanie aktivity 3 je 14 mesiacov.

Výstupy:

P0587 Počet zrealizovaných hodnotení, analýz a štúdií – 1

Vyhodnotenie pilotného zabezpečenia poskytovania služieb mediátorov zdarma pre verejnosť – 1 ks

- Mediácie zdarma – 3500 hodín - Iný údaj „Zvýšenie dopytu po mediácii, zvýšenie občianskej participácie na riešení sporov“

Aktivita 4: Pilotné zavedenie špecialistu pre oblasť trestnej mediácie

V aktivite 4 dôjde k pilotnému - testovaciemu overeniu inovatívneho systému v praxi slovenského alternatívneho riešenia súdnych sporov zavedením pilotného probačného a mediačného úradníka s pomenovaním „špecialista pre oblasť trestnej mediácie“ na Krajskom súde v Žiline a Krajskom súde v Prešove.

Inkompatibilita pozície probačného úradníka a mediačného úradníka je z pohľadu obsahu a rozsahu jednotlivých činností hypoteticky zrejmá. Za účelom verifikácie tohto stavu sa v rámci aktivity 4 plánuje testovať a validovať nezlučiteľnosť dvoch činností z pohľadu trestnej mediácie a probácie. Cieľom bude potvrdiť alebo vyvrátiť tento stav a predstaviť možné riešenia. V prípade, ak sa v rámci pilotného projektu získajú poznatky, ktoré budú relevantné z pohľadu validity a reliability, tak následne sa môžu vhodnou formou navrhnúť ako odporúčania pre aplikačnú prax. Verifikácia tohto stavu bude prebiehať prostredníctvom vytvorenia pozície probačný a mediačný úradník – špecialista pre oblasť trestnej mediácie.

Takto získané poznatky by mohli poukázať na to, že probácia a trestná mediácia by nemala byť chápaná a vykonávaná v praxi ako štandardná technika. Malo by ísť o prebiehajúci proces pri rozvíjaní konštruktívnych odpovedí na trestné činy so

stimuláciou aktívnej účasti všetkých priamo zainteresovaných strán. Ak sú probácia a mediácia explicitne orientované na tieto základné ciele, na miesto aplikácie izolovaných techník, potom by bol zrozumiteľný metodologický vývoj logickým a permanentným výstupom. Teória naznačuje odlišnú povahu probácie a mediácie, jej odlišnú organizačnú štruktúru a povahu oboch funkcií. Výskumom riadená prax je v zahraničí najviac osvedčená metóda práce, preto v rámci aktivity 4 sa plánuje využívať.

Hypotézou testovacej aktivity 4 je, že probácia a mediácia má byť chápaná ako dve odlišné pracovné metódy zaoberajúce sa trestnou činnosťou. Obe modalities vyžadujú odlišné profesionálne zručnosti a postoje. Mediáciu je vhodné vnímať cez prizmu určitej „služby“, ktorá je poskytovaná rovnako obeti ako aj páchateľovi na základe dobrovoľnej účasti a prísnej dôvernosti. Probácia sa týka opatrení uložených páchateľovi na základe rozhodnutia prokurátora, sudcu a v týchto prípadoch dobrovoľnosť a prísna dôvernosť je limitujúca stanovenými podmienkami. Pri probácii ide vždy o povinnú účasť. Fakt, že tá istá osoba „probačný a mediačný úradník“ má vykonávať oboje, mediáciu a probáciu, môže evidentne viesť ku konfliktom pozícií.

Z vyššie uvedených dôvodov sa v rámci pilotného projektu aktivity 4 testovací výskum bude snažiť zmapovať, verifikovať a odpovedať minimálne na tieto otázky:

- 1) Je inkompabilita pozície probačného a mediačného úradníka v oblasti inštitútov probácie a mediácie relevantným faktorom, ktorý neguje obsah a cieľ jednotlivých inštitútov? Ak áno, aký to môže mať dopad v systéme justície na účastníkov konania, obeť, probantov a v neposlednom rade na samotného probačného a mediačného úradníka?
- 2) Akým vzdelávacím procesom by mal prejsť mediátor v trestných veciach, aké formy a metódy práce by mali byť štandardom pre výkon tejto činnosti?
- 3) Ako zabezpečiť, aby polícia, prokuratúra a súdy využívali oblasť restoratívnej justície konzistentne? Je vhodné, aby sa aj pre tieto zložky zabezpečovalo systémové vzdelávanie so zameraním na oblasť restoratívnej justície a trestnej mediácie, a ak áno, čo by malo byť ich obsahom a cieľom?
- 4) Aké legislatívne opatrenia by bolo vhodné prijať, ak by sme uvažovali o individuálnom, čiže oddelenom výkone činnosti mediácie a probácie z profesionálneho hľadiska?

Aktivita 4 predstavuje implementačnú testovaciu časť projektu, v rámci ktorej dôjde k oddeleniu probácie od trestnej mediácie na lokálnej úrovni v priebehu 18 mesiacov a bude realizovaná prostredníctvom špecialistu pre trestnú mediáciu, ale taktiež aj probačným a mediačným úradníkom, ktorý bude mať pozastavený nápad v oblasti probácie úplne a v jednom prípade len čiastočne.

Samotná realizácia pilotného projektu v rámci Žilinského a Prešovského kraja sa bude realizovať v troch moduloch na uvedených okresných súdoch:

- a) **Okresný súd Martin** – bude potrebné vytvoriť jedno nové systemizované miesto „špecialistu pre oblasť trestnej mediácie“. Uvedený špecialista bude zabezpečovať všetky trestné mediácie na Okresnom súde Martin, pričom by mal súčasne pomerný nápad trestov povinnej práce. **(prvý modul)**

- b) Okresný súd Liptovský Mikuláš** – jeden probačný a mediačný úradník bude mať pozastavený celý nápad probácie, budú mu pridelené len trestné mediácie za celý okresný súd. Druhý probačný a mediačný úradník bude zabezpečovať výkon všetkých probácií, inštitútu predbežného šetrenia a elektronického monitoringu. **(druhý modul)**
- c) Pre Okresný súd Ružomberok, Okresný súd Dolný Kubín a Okresný súd Námestovo** – bude potrebné vytvoriť jedno nové systemizované miesto „špecialistu pre oblasť trestnej mediácie“. Tento špecialista pre trestnú mediáciu by bol zaradený na OS Ružomberok, pričom výkon mediácii by zabezpečoval pre OS Ružomberok, OS Dolný Kubín a OS Námestovo. Probační a mediační úradníci na týchto okresných súdoch by mali pridelené len probácie, inštitúty predbežného šetrenia a elektronický monitoring. **(tretí modul)**
- d) Na Okresom súde Prešov** sa bude realizovať model, ktorý je uvedený pod písmenom **b) (druhý modul)**, čiže mediácie by vykonával jeden a probácie druhý probačný a mediačný úradník.

Predpokladané trvanie aktivity 4 je 18 mesiacov.

Výstupy:

P0178 Počet koncepčných, analytických a metodických materiálov - 1

Vyhodnotenie pilotu a odporúčania pre prax – 1 ks

b) V tabuľke nižšie uved'te rámcový popis aktivít, ktoré budú v rámci identifikovaného národného projektu realizované a ich prepojenie so špecifickými cieľmi.

Názov aktivity	Cieľ, ktorý má byť aktivitou dosiahnutý (podľa sekcie <i>Očakávaný stav</i>)	Spôsob realizácie (žiadateľ a/alebo partner)	Predpokladaný počet mesiacov realizácie aktivity
Komplexná analýza ADR na Slovensku - výskum	Cieľom aktivity 1 – výskumnej časti je presné spoznanie súčasného stavu využívania ADR, identifikácia dôvodov ich slabého využívania na Slovensku v porovnaní s inými krajinami EÚ a predstavenie návrhov, ktoré by zvýšili aplikáciu	žiadateľ	24

	ADR v slovenskom justičnom systéme, čo by malo pozitívny vplyv slovenského justičného systému. Po zavedení návrhov do praxe sa predpokladá pokles podaní na súd, skrátenie súdneho konania, zníženie nákladov na súdne konanie, väčšia spokojnosť sporových strán (nižší nápad), zvýšenie kvality a informovanosti o ADR		
Vzdelávanie v oblasti využívania alternatívneho riešenia sporov prostredníctvom mediácie a využívanie odklonov s akcentom na restoratívnosť v súdnom systéme na Slovensku	Cieľom aktivity 2 je zvýšiť povedomie sudcov o možnosti využívanie prostriedkov ADR a motivovať ich k ich využívaniu.	žiadateľ	12
Pilotné zabezpečenie poskytovania služieb mediátorov zdarma pre verejnosť	V tejto aktivite pilotného využívania mediátora ako službu verejnosti sa testovaním tejto služby očakáva získanie relevantných informácií, z ktorých bude možné vyhodnotiť rozdiely medzi bezplatnou mediáciou a platenou mediáciou	žiadateľ	14

	konkrétnym výskumom na základe prehľadných dotazníkov, odovzdanie ktorých bude monitorované (a teda zaručené), čo umožní po ukončení aktivity vyhodnotiť, či má zmysel aj inými formami podporovať bezplatnú mediáciu; overí v praxi postupy mediátorov, ktoré majú zabezpečiť intenzívnejšie využitie mediácie súdmi (odchýlky od bežnej praxe mediátorov v mediácii ako preventívnej forme predchádzania súdnych konaní).		
Pilotné zavedenie špecialistu pre oblasť trestnej mediácie	Ide o pilotné - testovacie overenie inovatívneho systému v praxi slovenského alternatívneho riešenia súdnych sporov, pričom cieľom tejto aktivity je identifikácia, či by toto bolo riešenie pre efektívnejšie fungovanie ADR v slovenskej justícii.	žiadateľ	18

V prípade viacerých aktivít, doplňte informácie za každú z nich.

13. Rozpočet

Jasne uveďte, ako bol pripravovaný indikatívny rozpočet a ako spĺňa kritérium „hodnota za peniaze“, t. j. akým spôsobom bola odhadnutá cena za každú položku, napr. prieskum trhu, analýza minulých výdavkov spojených s podobnými aktivitami, nezávislý znalecký posudok, v prípade, ak príprave projektu predchádza vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti, ktorej výsledkom je, o. i. aj určenie výšky alokácie, je potrebné uviesť túto štúdiu ako zdroj určenia výšky finančných prostriedkov. Skupiny výdavkov doplňte v súlade s MP CKO č. 4 k číselníku oprávnených výdavkov v platnom znení. V prípade operačných programov implementujúcich infraštruktúrne projekty, ako aj projekty súvisiace s obnovou mobilných prostriedkov, sa do ukončenia verejného obstarávania uvádzajú položky rozpočtu len do úrovne aktivít.

Indikatívny rozpočet bol pripravovaný na základe prieskumov trhu v spolupráci s rodinnými mediátormi a právnikmi. Na jednotlivé položky boli uskutočnené predbežné prieskumy trhu a zo skúseností s administrovaním a pripravovaním iných projektov. Hodinové sadzby lektorov, konzultantov, expertov a výskumníkov a mesačné mzdy potrebného personálu boli nastavované v rámci Sekcie koordinácie projektov a vychádzali už z predchádzajúcich národných projektov, analýz mzdovej politiky MS SR k predchádzajúcim národným projektom a Usmernenia riadiaceho orgánu č.5.

Indikatívna výška finančných prostriedkov určených na realizáciu národného projektu a ich výstižné zdôvodnenie		
Predpokladané finančné prostriedky na hlavné aktivity	Celková suma	Uveďte plánované vecné vymedzenie
Aktivita 1		
skupina výdavkov - služby	51 995,08- Eur	Výdavky na konferenčné/informačné aktivity a na vytlačenie dokumentov (napr. výstupov aktivity 1)
skupina výdavkov – mzdové výdavky	501 143,20- Eur	Personálne výdavky – na expertov a odborných zamestnancov podieľajúcich sa na výskume
Aktivita 2		
skupina výdavkov - služby	792,00- Eur	Výdavky na vzdelávacie aktivity
skupina výdavkov – mzdové výdavky	61 740,00- Eur	Personálne výdavky na lektorov
Aktivita 3		
skupina výdavkov - služby	175 000,00- Eur	Výdavky na uskutočnené mediačné hodiny
skupina výdavkov – mzdové výdavky	46 198,00- Eur	Personálne výdavky na manažéra pre koordináciu mediácie
Aktivita 4		

skupina výdavkov – mzdové výdavky	71 269,56- Eur	Personálne výdavky na špecialistov pre oblasť trestnej mediácie
Hlavné aktivity SPOLU	908 137,84- Eur	
Predpokladané finančné prostriedky na podporné aktivity	291 862,16- Eur	
skupina výdavkov – personálne výdavky	224 747,29- Eur	Mzdy projektového tímu
skupina výdavkov - služby	49 455,09- Eur	Výdavky na nájom a služby súvisiace s vypracovaním žiadosti o NFP, propagáciu projektu
skupina výdavkov - zásoby	17 659,79- Eur	Výdavky na kancelárske vybavenie projektového tímu a spotrebný kancelársky materiál
Podporné aktivity SPOLU	291 862,16- Eur	
CELKOM	1 200 000,- Eur	

14. Deklarujte, že NP vyhovuje **zásade doplnkovosti** (t. j. nenahrádza verejné alebo ekvivalentné štrukturálne výdavky členského štátu v súlade s článkom 95 všeobecného nariadenia).

NP vyhovuje zásade doplnkovosti.

15. Bude v národnom projekte využité zjednodušené vykazovanie výdavkov? Ak áno, aký typ?

V národnom projekte bude využité zjednodušené vykazovanie výdavkov pokiaľ to detailná štruktúra výdavkov projektu umožní.

16. Štúdia uskutočniteľnosti vrátane analýzy nákladov a prínosov

Informácie sa vyplňajú iba pre investičné¹⁷ typy projektov.

Štúdia uskutočniteľnosti vrátane analýzy nákladov a prínosov

Existuje relevantná štúdia
uskutočniteľnosti¹⁸ ? (áno/nie)

N/A

¹⁷ Investičný projekt – dlhodobá alokácia finančného aj nefinančného kapitálu na naplnenie investičného zámeru až do etapy, kedy projekt vstúpi do prevádzkovej etapy a prípadne začne generovať stabilné príjmy. Investičný projekt smeruje k: výstavbe stavby alebo jej technickému zhodnoteniu; nákupu pozemkov, budov, objektov alebo ich častí; nákupu strojov, prístrojov, tovarov a zariadení; obstaraniu nehmotného majetku vrátane softvéru. Zdroj: Uznesenie Vlády SR č. 300 z 21.6.2017 k návrhu Rámca na hodnotenie verejných investičných projektov v SR.

¹⁸ Pozri aj Uznesenie Vlády SR č. 300 z 21.6.2017 k návrhu k návrhu Rámca na hodnotenie verejných investičných projektov v SR (dostupné na:

<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=26598>)

Ak je štúdia uskutočniteľnosti dostupná na internete , uveďte jej názov a internetovú adresu, kde je štúdia zverejnená	N/A
V prípade, že štúdia uskutočniteľnosti nie je dostupná na internete, uveďte webové sídlo a termín, v ktorom predpokladáte jej zverejnenie (mesiac/rok)	N/A